

Zwyczaje i ceremonial łowiecki na polowaniach zbiorowych.

I. Odprawa przed polowaniem

Prawidłowo przeprowadzona odprawa przed polowaniem zbiorowym pozwoli na stworzenie dobrej łowieckiej atmosfery, a zarazem pomoże uniknąć wielu nieporozumień. Jeżeli polowanie odbywa się poza terenem zamieszkania, a myśliwi nocowali na wspólnych kwaterach, to w dniu polowania są budzeni przez sygnał "pobudka". Następnie w porozumieniu z prowadzącym polowanie grany jest sygnał "zbiórka myśliwych". Podczas tego sygnału myśliwi formują szereg (lub dwuszereg) przy czym, na prawej stronie stawia się gości, a naprzeciwko myśliwych ustawiają się naganiacze. Z prawej strony (patrząc od strony myśliwych) zajmuje stanowisko prowadzący polowanie wraz z pomocnikiem, a po przeciwległej stronie stoi sygnalista - trębacz. W przypadku małych grup dopuszcza się ustawienie myśliwych w półokrąg. Po zajęciu miejsc przez wszystkich uczestników polowania, prowadzący polowanie wita gości, myśliwych, naganek, knieję (łowisko) i przedstawia psy. Następnie prosi o sygnał "powitanie". Jeżeli w polowaniu bierze udział po raz pierwszy nowy adept łowiectwa, to prowadzący prosi najwyższego rangą myśliwego obecnego na polowaniu o przeprowadzenie ceremoniału ślubowania. Po ceremonii można przystąpić do właściwej odprawy, w czasie której prowadzący powinien powiedzieć o gatunkach i ilościach zwierzyny przeznaczonej do odstrzału. Następnie przypomina o zasadach bezpieczeństwa na polowaniu z uwzględnieniem warunków pogodowych i terenu polowania. Później powinien sprawdzić ważność legitymacji łowieckich, zezwoleń na broń myśliwską, wyposażenie łowieckie i omówić sygnały łowieckie jakie będą stosowane na polowaniu. Do jego obowiązku należy też sprawdzenie uczestników naganek pod względem przydatności do polowania oraz stroju, w tym jaskrawych kamizelek ochronnych. Prowadzący powinien poinformować wszystkich uczestników gdzie znajduje się apteczka. Powinien wreszcie poinformować uczestników polowania o ilości planowanych miotów, miejscu zakończenia oraz jeżeli przewidziany jest posiłek (a powinien być), to po którym miocie się odbędzie. Po dokonaniu tych czynności może przystąpić do przeprowadzenia losowania kart stanowiskowych, rozpoczynając od gości. Na zakończenie odprawy, po porozumieniu się z prowadzącym, sygnalista gra "apel na łowy", w czasie którego myśliwi rozchodzą się w kierunku wyznaczonych stanowisk lub do pojazdów. Wszystkich sygnałów przed polowaniem (wyjątek "Darz Bór" przy ślubowaniu) myśliwi słuchają z nakrytymi głowami.

II. Ślubowanie

Podczas odprawy po sygnale "Powitanie", prowadzący polowanie prosi najwyższego rangą myśliwego obecnego na polowaniu o przeprowadzenie ślubowania. Mistrz ceremonii wywołuje młodego myśliwego wraz z jego opiekunem, przed szereg myśliwych. Aby uświetnić ceremoniał, celebrujący może poprosić o udział w tej ceremonii nestora koła lub posiadacza odznaczenia "Złom". Nestor koła staje po jego lewej stronie, a posiadacz "Złomu" po prawej. Ślubujący klęka na lewe kolano twarzą do celebrującego (po prawej stronie ma szereg myśliwych) trzymając broń pionowo w lewej ręce i stopką opartą o ziemię przy lewym kolanie. Za nim staje opiekun trzymając prawą rękę na jego lewym ramieniu. Myśliwi zdejmują nakrycia głowy lewą ręką (ślubujący prawą) i trzymają na wysokości serca. Myśliwy powtarza za celebrującym tekst ślubowania:

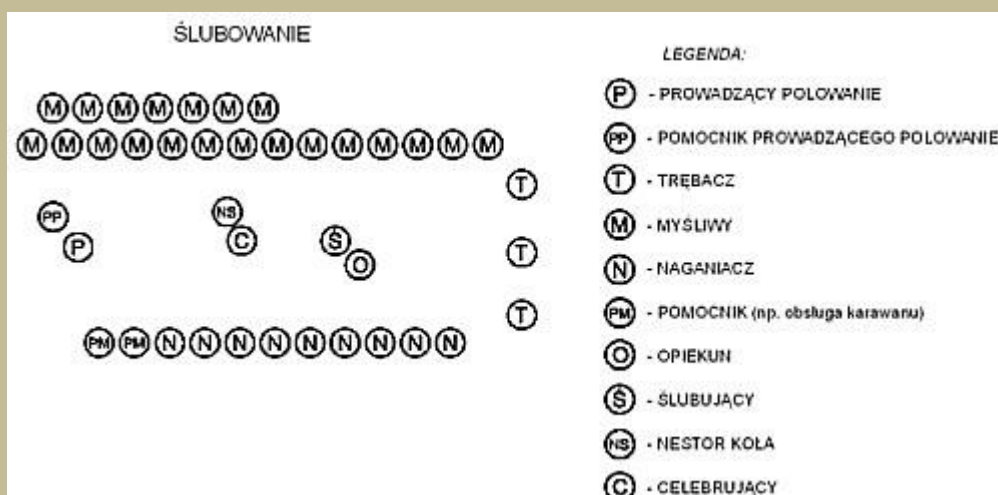
*"Przystępując do grona polskich myśliwych ślubuję uroczyście:
przestrzegać sumiennie praw łowieckich
postępować zgodnie z zasadami etyki łowieckiej,
zachowywać tradycje polskiego łowiectwa,
chronić przyrodę ojczystą,
dbać o dobre imię Polskiego Związku Łowieckiego i godność polskiego myśliwego"*

Po wypowiedzeniu formuły myśliwy wstaje, a przyjmujący ślubowanie podaje mu rękę i wypowiada słowa:

"Na chwałę polskiego łowiectwa do grona myśliwych Cię przyjmuję, bądź prawym myśliwym, niech Ci Bór Darzy"

Zebrani myśliwi na odprawie odpowiadają "Darz Bór", a sygnalista gra sygnał "Darz Bór".

Ślubujący powinien podziękować opiekunowi za trud jaki poniósł dla utrwalenia jego wiadomości łowieckich. Po ceremonii myśliwi wstępują do szeregu a prowadzący polowanie prowadzi dalszy ciąg odprawy.

III. Chrzest myśliwski

Zawsze po strzeleniu pierwszej sztuki zwierzyny z danego gatunku, powinno się przeprowadzić, po skończonym miocie - chrzest myśliwski.

Podobnie jak przy ślubowaniu myśliwy, któremu pierwszy raz bór zdarzył, klęka na lewe kolano od strony grzbietowej strzelonej zwierzyny, w lewej ręce trzyma pionowo broń opartą stopką na ziemi przy lewym kolanie. Kapelusz kładzie na ziemi przy głowie ułożonej na prawym boku zwierzyny, a prawą rękę trzyma opartą na zwierzynie. Celebryjący, tj. łowczy koła, prezes lub w ostateczności prowadzący polowanie, nożem myśliwskim lub palcem, zanurzonym w ranie postrzałowej zwierzyny, znaczy farbą czoło myśliwego (przy drapieżnikach czyni to symbolicznie) wypowiadając następującą formułę:

"Zgodnie z wielowiekową tradycją znakiem farby Cię znaczę i Darz Bór Ci życzę"

Myśliwy odpowiada

"Ku chwale polskiego łowiectwa"

a koledzy i celebryjący z odkrytymi nadal głowami gratulują mu łowieckiego sukcesu.

W przypadku gdy strzeloną sztuką jest zwierzyna gruba, łączy się ceremoniał chrztu z pasowaniem, a wspólna rota przyrzeczenia brzmi:

"Zgodnie z wielowiekową tradycją pasuję Cię na rycerza świętego Huberta, znakiem farby Cię znaczę. Bądź zawsze wierny kniei i dobrym obyczajom łowieckim, przestrzegaj prawa łowieckiego. Darz Bór Ci życzę".

Po ceremonii chrztu sygnalista gra sygnał "Śmierć upolowanego zwierza". W przypadku gdy myśliwy strzelił pierwszego zwierza na polowaniu indywidualnym, to na najbliższym polowaniu zbiorowym należy dokonać chrztu myśliwskiego w sposób symboliczny (bez zwierzyny, farby ale ze złomem).

Zwyczaj nakazuje aby nie ścierać farby do końca polowania.

IV. Pasowanie

Po strzeleniu pierwszej sztuki grubej zwierzyny, koniecznie w trakcie pokotu, należy przeprowadzić ceremoniał pasowania. Dokonuje tego najwyższy rangą myśliwy uczestniczący w polowaniu (na polowaniach przy ceremoniałach chrztu i pasowania, za wyższego rangą uznaje się łowczych przed przewodniczącymi). Po złożeniu meldunku przez prowadzącego polowanie najwyższemu rangą myśliwemu będącemu na polowaniu (tutaj prezosi honorowani są przed łowczymi), przystępuje się, na wniosek prowadzącego, do ceremonii pasowania. Jeżeli najwyższy rangą myśliwy

prowadzi polowanie, to nie składa meldunku tylko ogłasza wyniki polowania.

Celebrujący prosi o wysunięcie, strzelonej przez pasowanego myśliwego, zwierzyny przed ułożony pokot, łbem skierowanym do linii (szeregu) myśliwych. Następnie wywołuje z szeregu myśliwych młodego nemroda, który klęka na lewe kolano od strony grzbietowej zwierzyny, w lewej ręce trzyma pionowo broń opartą stopką o ziemię przy lewym kolanie, a prawą rękę na ranie postrzałowej zwierzyny. Myśliwi, oprócz pasowanego, trzymają kapelusze w lewej ręce na wysokości serca, a pasowany kładzie swój kapelusz na ziemi przy łbie zwierzyny. Łowczy (celebrujący) powinien mieć swoją broń przewieszoną przez plecy (jeżeli ma broń na ramieniu, to celebrytuje w kapeluszu). Prowadzący ceremonię dotyka kordelasem ramienia pasowanego mówiąc:

"Pasuję Cię na rycerza św. Huberta, bądź zawsze wierny kniei i dobrym obyczajom łowieckim, przestrzegaj prawa łowieckiego".

Myśliwy odpowiada:

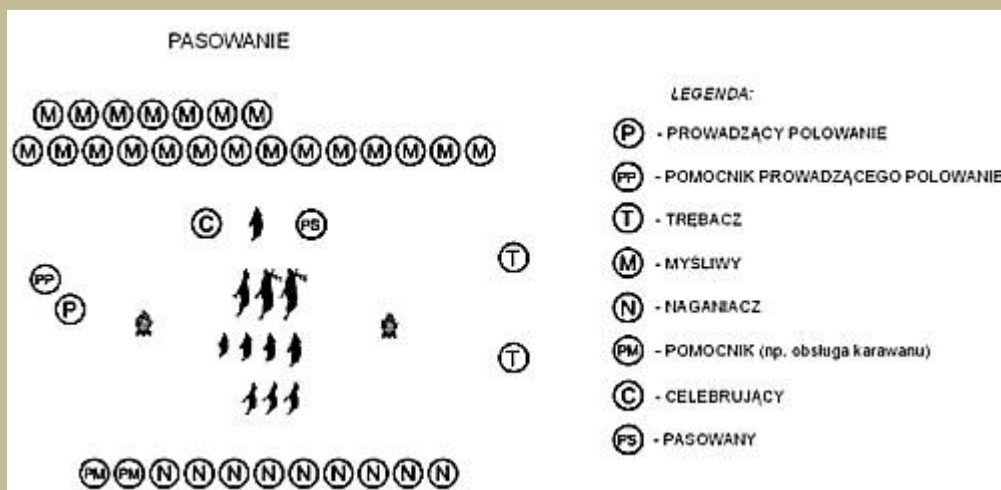
"Przyrzekam przestrzegać tych praw",

celebrujący mówi:

"Wstań i niech Ci Bór Darzy"

Przed ceremonią trębacz gra sygnał "Pasowanie". Myśliwi chórem życzą pasowanemu **"Darz Bór"**.

Pierwszą strzeloną grubą zwierzynę młody myśliwy musi sam patroszyć słuchając rady doświadczonego myśliwego.

V. Wręczanie złomu

Po strzeleniu przez myśliwego każdej sztuki zwierzyny grubej (obecnie również za drapieżniki drobne) powinien być wręczony złom. Jak sama nazwa wskazuje, złom jest ułamanym (nie uciętym) kawałkiem gałązki do 30 cm długości z drzew, krzewów lub innej roślinności charakterystycznej dla danego łowiska. Nie powinno się dawać złomu z jałowca (nie można go ułamać) jak również z osiki, gdyż legenda głosi, że na niej powiesił się Judasz.

Po skończonym miocie myśliwy staje od strony grzbietowej strzelonej i ułożonej na prawym boku zwierzyny. Łowczy lub prowadzący polowanie ułamuje kawałek gałązki. Następnie, lekko maczając złom w farbie ubitej zwierzyny, podaje go na kapeluszu lub nożu myśliwskim trzymany w lewej ręce, szczęśliwemu łowcy życząc mu: "Darz Bór". Myśliwy odłamuje ze złomu dwie części. Jedną wkłada do pyska zwierzyny jako ostatni kęs, drugą kładzie na ranie postrzałowej, a resztę wkłada za wstążkę kapelusza po prawej stronie. Złom wręcza się za każdą sztukę zwierzyny grubej i drapieżników na danym polowaniu. Po przyjęciu złomu przez myśliwego, koledzy obecni na polowaniu gratulują mu sukcesu łowieckiego myśliwskim pozdrowieniem "Darz Bór". Przy wręczaniu złomu za strzelenie drapieżnika nie należy wkładać do pyska ostatniego kęsa. Myśliwy nosi złom do końca polowania. Na polowaniu indywidualnym myśliwy zobowiązany jest do podzielenia się złomem z ubitą zwierzyną. Po dojściu strzelonego zwierza myśliwy winien zdjąć nakrycie głowy i chwilą zadumy uczcić jego śmierć.

VI. Pokot

Po skończonym polowaniu powinno się zwieźć strzeloną zwierzynę na miejsce pokotu. Wywozimy ją z lasu łbami skierowanymi do łowiska (żegna się z knieją) i układamy ją na przygotowanych gałęziach z drzew iglastych, liściastych, ostatecznie na trzcinach lub zerwanej i ułożonej trawie. Należy pamiętać, aby zwierzynę ułożyć na prawym boku z głowami zwróconymi na szereg myśliwych (drapieźniki układamy z wyprostowanymi kitami w przedłużeniu linii grzbietu). Na ranie postrzałowej zwierzyny grubej układa się kawałek złomu, w następujący sposób: samcom częścią odłamaną w stronę głowy, a samicom odwrotnie. Prowadzący powinien przewidzieć odpowiednie na ten cel miejsce i pamiętać o estetycznym rozmieszczeniu zwierzyny na pokocie.

Zwierzynę układa się według hierarchii łowieckiej: w pierwszym szeregu od strony myśliwych łosie (byki, kłepy, łoszaki), za nimi jelenie europejskie (byk, łania, cielęta), w następnym szeregu jelenie sika, później daniela. Za danielami układamy muflony (tryki, owce, jagnięta), dziki (odyńce, lochy, warchlaki) oraz najniżej ze zwierzyny grubej, sarny. W dalszej kolejności układa się małe drapieźniki: borsuka, lisa, kunę, tchórza. Teraz kolej na turzycę czyli zającą później królika. Na końcu pióro czyli ptactwo. Proponuje się, aby przy piórze dać pierwszeństwo kurakom leśnym, później polnym, a na końcu ptactwo wodne. Przy ptactwie wodnym pozostawia się dowolność kołom w ustalaniu hierarchii. Według naszej propozycji można je ułożyć: gęsi, czaple, kaczki (od największej) i na końcu łyski. W przypadku większej ilości zwierzyny co dziesiątą sztukę, wysuwamy o pół długości tuszy do przodu. Uczestnicy polowania nie mogą przekraczać zwierzyny ułożonej na pokocie.

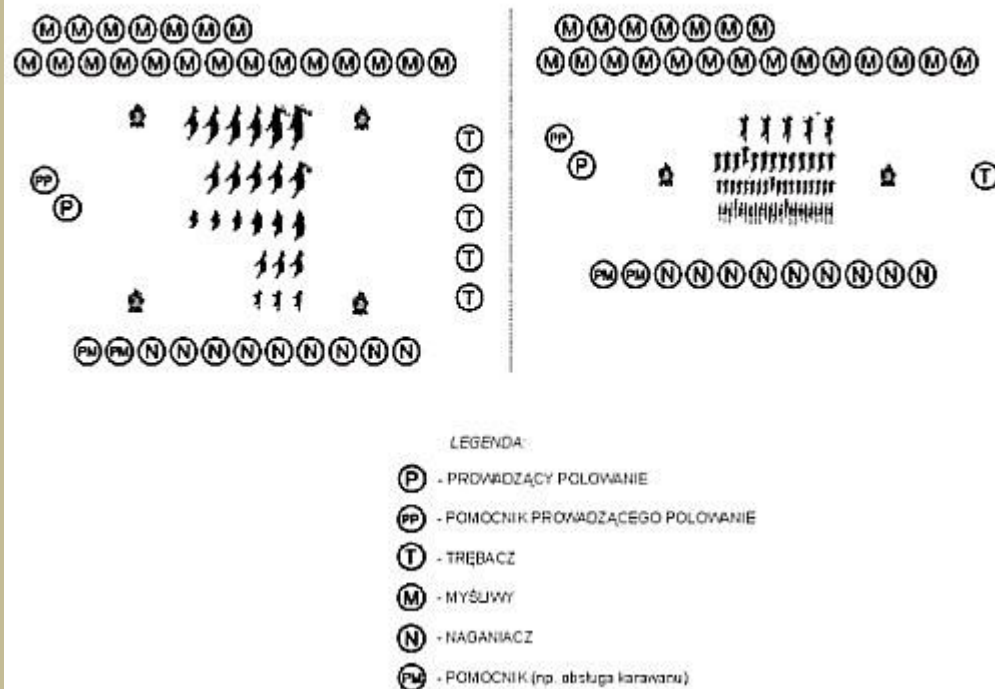
Po ułożeniu pokotu sygnalista gra sygnał na zbiórkę. Myśliwi ustawiają się w szeregu z bronią zawieszoną na ramionach (bez futerałów) a naganka w kamizelkach ochronnych (polowanie trwa). Prowadzący składa raport najwyższemu rangą łowiecką myśliwemu z przebiegu polowania i o jego efektach. Ogłasza króla polowania, wice - króla polowania i pudlarza polowania. Jeżeli zachodzi konieczność pasowania, to prosi najwyższego rangą łowiecką o przeprowadzenie tego ceremoniału. Następnie trębacz gra sygnały śmierci strzelonej zwierzyny dla każdego gatunku osobno.

W czasie ceremonii pasowania, myśliwi i stojąca naprzeciwko myśliwych naganka, zdejmują z głów nakrycia, trzymając je w lewej ręce na wysokości serca. Również podczas odtrąbienia pokotu nakrycia głowy są zdejmowane. Stojąc jak przy odprawie, prowadzący polowanie wraz z pomocnikiem prosi o wystąpienie z szeregu (wystarczy jeden krok) króla polowania, a sygnalista gra sygnał na jego cześć, następnie podobnie dla wice - króla.

Przy tych sygnałach myśliwi zdejmują kapelusze. Następnie sygnalista gra dla pudlarza - sygnał taki sam jak dla króla polowania lecz celowo w końcówce fałszowany, przy którym myśliwi ostentacyjnie wkładają kapelusze na głowy. Po tych ceremoniach prowadzący polowanie powinien podziękować myśliwym za udział i postawę na polowaniu, poinformować zarząd o ewentualnie nałożonych karach na myśliwych. Powinien też podziękować nagance, podkładaczom psów i kniei (łowisku) za udzieloną zwierzynę. W końcu należy dokonać podziału zwierzyny, zebrać karty stanowiskowe oraz poprosić sygnalistę o sygnał "Darz Bór" i ogłosić koniec polowania. Trębacz gra sygnał "koniec polowania". Jeżeli przewidziana jest po polowaniu biesiada myśliwska, to prowadzący, przed ogłoszeniem końca polowania, powinien to podać do wiadomości uczestnikom polowania.

Pokot bez względu na porę dnia powinien być oświetlany ogniskiem (ogniskami) lub pochodniami. W przypadku nieobecności sygnalisty na polowaniu, myśliwi czczą śmierć zwierzyny chwilą ciszy.

PRZYKŁADY POKOTÓW

VII. Król polowania

Królem polowania zostaje myśliwy, który strzelił najwyżej postawionego w hierarchii zwierza, bez względu na ilość strzelonych przez innych myśliwych sztuk. Np. strzelenie cielaka jelenia będzie wyżej honorowane niż strzelenie pięciu dzików przez innego łowcę, jeden strzelony przez myśliwego lis będzie wywyższać go nad zdobywcę nawet 10 zajęcy. Ot takie miał szczęście. W razie zdobycia przez dwóch lub więcej myśliwych tej samej ilości zwierzyny z tego samego gatunku należy wyżej postawić zwierzynę trofeową. W razie zdobycia zwierzyny trofeowej przez więcej myśliwych, wyżej należy postawić zwierzynę o wyraźnie większym trofeum. W przypadku równej wielkości, a nie strzeleniu innej przez tych myśliwych zwierzyny to o przyznaniu tytułu króla decyduje, kto pierwszy strzelił daną zwierzynę. Powyższy przypadek nie dotyczy, wówczas gdy jeden z myśliwych strzelił dodatkowo inną zwierzynę. Wtedy tytuł króla przypada automatycznie jemu. Tytuł pudlarza polowania powinien przypaść temu myśliwemu, który oddał najwięcej niecelnych strzałów. Jednakże jeden celny strzał anuluje poprzednie pudła. Na przykład po 10 pudłach, strzelony celnie jeden zając "wyczyszcza jego konto". W razie jednakowej ilości pudeł tytuł przyznaje się myśliwemu, który strzelił śrutem, a w przypadku strzałów kulowych o tytule decyduje strzał niecelny do wyższego w hierarchii zwierza, czyli spudłowany dzik da tytuł pudlarza myśliwemu przed niecelnym strzałem do sarny. Przy jednakowej ilości "pudeł" do zwierzyny drobnej niżej punktowane powinny być strzały do pióra, czyli w przypadku niecelnych strzałów do bażanta i zająca, pudlarzem zostaje ten kto spudłował zająca. W razie jednakowej ilości pudeł do tego samego gatunku zwierzyny, tytuł pudlarza przyznaje się myśliwemu, który pierwszy spudłował. Z wytypowania pudlarza rezygnuje się, jeżeli wszyscy myśliwi strzelili chociaż po jednej sztuce zwierzyny.

VIII. Sygnały łowieckie na polowaniu zbiorowym

1. Jeżeli jest to polowanie wyjazdowe, a myśliwi nocowali na wspólnej kwaterze, to pierwszym sygnałem w dniu polowania będzie "Pobudka".
2. Drugim (lub pierwszym) sygnałem będzie "Zbiórka myśliwych".
3. Po uformowaniu się linii myśliwych i naganki, przed odprawą grany jest sygnał "Powitanie".
4. Jeżeli jest przeprowadzana ceremonia ślubowania, to powinien być zabrany na koniec sygnał "Darz Bór" (jeszcze brak sygnału ślubowania).
5. Po odprawie zabrzmiał sygnał "Apel na łowy".

6. Na polowaniu powinny być grane sygnały:

- a) rozpoczęty miot (naganka naprzód) - 1 sygnał
- b) zakaz strzału w miot - 2 sygnały
- c) koniec miotu rozładuj broń - 3 sygnały

Zgodnie z regulaminem polowań można zrezygnować z sygnałów a) i b). W zależności od umiejętności uczestników polowania dopuszcza się jeszcze następujące sygnały:

- 1) Gotów - taka sama odpowiedź z linii naganki;
- 2) Naganka na lewe lub prawe skrzydło;
- 3) Naganka prędzej lub wolniej;
- 4) Naganka głośniej lub ciszej;
- 5) Po ruszeniu przez nagankę zwierza można z linii naganki podać sygnał "pilnuj".

Po skończonym miocie prowadzący polowanie może (nie musi) zagrać sygnał "Zbiórka myśliwych".

7. Jeżeli zachodzi konieczność przeprowadzenia chrztu myśliwskiego, to na polecenie celebrującego, powinien być zagrany sygnał "Śmierć zwierzyny" strzelonej przez młodego myśliwego (na chrzest brak sygnału)

8. Gdy w przerwie polowania przewidziany jest posiłek, to trębacz powinien zagrać sygnał "Na posiłek".

9. Po ułożeniu pokotu powinien być zagrany sygnał "Zbiórka myśliwych".

10. Po raporcie z przebiegu polowania sygnalista gra sygnał "Zwierzyna na rozkładzie" dla poszczególnych gatunków strzelonej zwierzyny.

11. Jeżeli ma zostać przeprowadzony ceremoniał pasowania, to należy to zrobić przed sygnałami "Śmierć zwierzyny", wtedy sygnalista powinien zagrać "Pasowanie".

12. Po ogłoszeniu króla i wice - króla polowania oraz pudlarza sygnalista gra odpowiednio sygnały na cześć króla, wice - króla oraz pudlarza sygnał jak dla króla celowo fałszowany.

13. Następnie po zakończeniu wszystkich czynności związanych z celebracją pokotu grany jest sygnał "Darz Bór" a po oznajmieniu przez prowadzącego końca polowania - sygnał "Koniec polowania".

14. Jeżeli po polowaniu przewidziana jest biesiada myśliwska, to sygnalista powinien zagrać sygnał "Na posiłek", a po posiłku można w trakcie rozjazdu do domów zagrać sygnał "Pożegnanie" Generalnie przyjęto zasadę, że sygnałów przed polowaniem słucha się z nakrytą głową (wyjątek "Darz Bór" przy ślubowaniu). Natomiast po polowaniu z odkrytą głową (wyjątkiem jest sygnał dla pudlarza i zbiórka myśliwych). Sygnaliści w czasie grania sygnałów nie zdejmują nakryć głowy.

IX. Uroczyste polowania

W zależności od tradycji organizowane są wspólne polowania dla kilku kół. Takie polowanie w zasadzie nie różni się od zwykłego polowania. Należy jedynie pamiętać przy odprawie o ustawieniu gości na prawej stronie szeregu myśliwych przy prowadzącym. Po polowaniu myśliwych gości traktujemy równorzędnie i przy pokocie stoją wg swojego upodobania. Trzeba też przewidzieć, ze względu na ilość myśliwych, przeprowadzenie polowania w dwóch lub więcej grupach (jedna grupa do 20 myśliwych).

Inaczej wygląda polowanie hubertowskie, na które zaproszeni są przedstawiciele lokalnych władz, ludzie zasłużeni dla łowiectwa oraz myśliwi, którzy ze względu na wiek lub słabe zdrowie już nie polują. Takie polowanie powinno trwać krócej od zwykłego i należy je wykonać zgodnie z wcześniejszym planem, tak aby zaproszeni goście na wspólną biesiadę i pokot nie musieli czekać na uczestników polowania. To polowanie powinno być przeprowadzone 3 listopada lub w najbliższych dniach, gdyż przeprowadzone np. w grudniu mija się z celem.

Polowanie wigilijne powinno odbywać się w zasadzie w dniu 24 grudnia. Godnym uszanowania jest zwyczaj wykładania karmy w paśniku przed pierwszym miotem. Łowy w tym lub poprzednim dniu powinny być skrócone (od 2 do 4) pędzeń, po czym myśliwi zasiadają przy postnym bigosie. Posiłek w tym dniu powinien odbywać się w kniei pod gołym niebem (tak jak żyje zwierzyna). Przed zakończeniem posiłku, myśliwi łamiąc się oplatkiem składają sobie świąteczne życzenia i nawzajem przebaczą jakiegoś nieporozumienia jakie wynikły w trakcie minionego roku.

Polowanie sylwestrowe bywa często (z powodu imprez sylwestrowych) mocno skrócone. Jego przebieg nie różni się niczym od innych polowań, jednak na zakończenie prezes koła powinien w imieniu Zarządu Koła złożyć myśliwym życzenia pomyślności w Nowym Roku.